

ÚHEL POHLEDU

Borisův plán hry

Johnsona čekají na postu premiéra těžké úkoly. Šarm a charisma k jejich vyřešení tentokrát stačit nebudou

TEREZA ANTEŇOVÁ
mediální konzultantka

Je ironií osudu, že to byl právě Boris Johnson, který jako bruselský korespondent v devadesátých letech minulého století značně posílil euroskeptický pohled Britů na Evropskou unii. Je to i zásluhou jeho výstředních článků o rybářích, kteří musí nosit sítku na vlasy, o šnečích překvalifikovaných na ryby vinou nové evropské legislativy a dalších příběhů o údajně nekalých kontinentálních intrikách o tom, jak nychytat neopatrné Brity. Teď ale krizi, kterou pomáhal utvářet, musí vyřešit. Je toho vůbec schopen? Nezdá se, že ano. Pojďme si spíše držet klobouky.

Šibeniční termín

Prvních sto dní je klíčových pro každého premiéra, pro Borise Johnsona budou ale tyto dny kritické. Bude mít jen sto dní na to, aby zachránil Británii, stranu a sám sebe. Má tři úkoly: uskutečnit brexit, sjednotit zemi a nepustit do Downing Street číslo 10 Jeremyho Corbyna.

Bude potřebovat silnou vládu složenou ze schopných politiků, včetně stranických oponentů Michaela Gova a Jeremyho Huntta.

Klíčovým postem bude ministerstvo financí. Právě na tomto ministroví, ať už se jím stane kdokoli, bude připravit se na případný odchod z Evropské unie bez smlouvy, ale také na změny, které budou konzervativci chtít připravit s ohledem na možné předčasné volby. To vše za situace, kdy jsou ekonomické prognózy pro Británii velmi špatné. A ve světě hrozí recese.

Je také pravděpodobné, že Johnsonův pověstný optimismus na brexit stačit nebude. Vyřešení takové politické hádanky by otestovalo nejednoho politického titána. A to i kdyby byl dnes Britům k dispozici. Jenže není. Boris Johnson hraje poker o vysokou sázku a svým optimismem blafuje. Problém ale je, že to národ již prokoukl.

Johnsonovo vyhrožování ohledně vystoupení Británie z EU bez dohody je zatím liché. Johnson, jenž není „mužem detailu“, musí nejprve ukázat, že rozumí ekonomickým rizikům a že je na ně země pod jeho vládou při-

Sto dní, tolik času má Boris Johnson na to, aby splnil svou úlohu - dovést Spojené království k brexitu

FOTO REUTERS

pravená. Musí být k lidem upřímný ohledně ceny, jakou bude muset země zaplatit. Dokud to neudělá, zůstává odchod z Unie bez smlouvy tou horší variantou než odchod s jakoukoliv smlouvou.

Johnson staví na faktu, že se od 29. března situace kolem brexitu změnila. Doufá, že to uzná i Evropská unie a že její politici budou otevření jednání o změnách ve smlouvě o vystoupení Británie z EU – a tak bude možné Evropskou unii opustit k 31. říjnu.

Boj o politické přežití

To nebude jednoduché. A je otázkou, jak dalece šarm, charisma a rádooby humor nového premiéra otměkčí politiky jak v Evropské unii, tak i na domácím hřišti. Nezapomínejme, že konzervativci doma vládou jen s většinou tří hlasů a jejich vláda je postavena na podpoře severoirských poslanců. Konzervativci si musí v dolní sněmovně dát velký pozor, aby vlastnímu premiérovi nepodrazili nohy.

Johnsonův problém je totiž zatím

Stejně jako u Theresy Mayové i u Borise Johnsona závisí politické přežití na dotažení brexitu

”

stále týž jako ten, který stál Theresu Mayovou její premiérství – pro odchod z EU za jakéhokoliv scénáře není v dolní komoře britského parlamentu stále většina. A řada konzervativců by údajně raději svrhla Johnsonovu vládu, než dopustila takzvaný „no-deal“ brexit. Navíc minulý čtvrtek poslanci odhlasovali, že suspendování parlamentu v otázce brexitu bude pro Borise Johnsona téměř nemožné.

Stejně jako u Theresy Mayové i u Borise Johnsona závisí politické

přežití na dotažení brexitu. To ale stojí a padá na tom, jak se mu podaří či nepodaří sjednotit konzervativní stranu. Britská politická scéna prodělává horečku, jejíž následky mohou být fatální.

Předčasné volby jsou po 31. říjnu téměř neodvratné. Po uskutečnění brexitu nebude mít strana Nigela Farage žádný smysl a ztratí důvod existence.

To se týká i Liberálních demokratů, pro které tak bude kampaň za odvrácení brexitu již nemožná. Hrozba ze strany Labour Party je teď také slabá. Labouristé jsou hluboce ponořeni do vlastní války ohledně lídrovství Jeremyho Corbyna.

Vyvolání předčasných voleb s sebou samozřejmě nese velký risk, o tom by mohla Theresa Mayová po zkušenostech z roku 2017 dlouze vyprávět.

Boris Johnson je ale daleko lepší politik v kampani; lidé poslouchají, co říká, a labourista Jeremy Corbyn je dnes také mnohem slabší než před dvěma lety. Britové by se tak na tento plán hry měli připravit.

DOPISY REDAKCI

Naučme se respektovat odlišné hodnoty

Ad LN 19. 7.: David proti Goliášovi

Mám jiný názor než autorka článku. Obávám se, že naším základním problémem posuzování událostí v Hongkongu je neschopnost pochopit, že svět není všude stejný. Náš multikulturalismus jiná řešení problémů neuznává a nechápe. Hongkong je toho učebnicovou ukázkou. Byl dlouhou pod britskou koloniální nadvládou. Poté sice Hongkong nezískal samostatnost, ale vrátil se do Číny. Obyvatelé vydrancované kolonie byli ale bohatší, vzdělanější a svobodnější než kterýkoli obyvatel komunistické Číny. Ve školách se učili svým jazykem, mohli cestovat apod. Přejichod pod čínskou vládu vzhledem k rozdílnosti nejen ekonomických systémů má stanoven pozvolný přechod a změny rozvržené na padesát let pod názvem „jedna země, dva systémy“. Čína přechod urychluje, a to poměrně důrazně.

Ale tady je nutno rozlišovat, z jakého pohledu se tak děje. Zjednodušeně – v naší civilizaci je individualita základním prvkem i cílem, v Číně je téměř překážkou rozvoje. Nechci hodnotit, ale vím, v jakém systému chci žít. Není a nesmí být naším cílem hodnotit civilizaci systémů ve světě. Musíme je poznávat, respektovat a adekvátně na ně reagovat – vybrat si spolehlivé spojení se společnými hodnotami a budovat s nimi vazby. Samozřejmě budeme obchodovat i s jinými civilizacími okruhy, ale i ony nás musí respektovat. Jiné jednání znamená podvolení se jejich civilizaci. Nesmíme zapomínat, že dobrý obchod musí přinášet prospěch oběma stranám, ale že kompromis má své meze, a hlavně že pojmy cena a hodnota se nerovnájí.

Co se stalo v Hongkongu, je historická realita a to neovlivníme. Jejich a naše hodnoty jsou stejně důležité, ale úplně jiné. A o ty právě jde. Základní poučení spočívá v tom, že buď budeme své hodnoty poznávat, respektovat, prosazovat a především chránit, nebo nebudeme mít žádné. Ti druzí tak činí, tak proč ne my? A pozor, tady vůbec nejde jen o ten Hongkong.

Petr Mrázek,
jpmrazek@seznam.cz

Dopisy jsou redakčně kráceny.

Své příspěvky posílejte do rubriky Názory na adresu LN, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov nebo e-mailem na adresu dopisy@lidovky.cz.

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce

DISKUSE

Levicová úchylka je jen nefunkční nálepka

VÁCLAV HOŘEJŠÍ
molekulární imunolog

Před časem se jeden můj dobrý známý o mně vyjádřil, že trpím „levicovou úchylkou“. I přes mé naléhání nechtěl nijak dále specifikovat, co tím vlastně myslí a co považuje na levicovosti za „úchylné“.

Není socialismus jako socialismus

Onen můj známý měl ovšem naprostou pravdu, když mě označil za člověka levicových názorů, k tomu se docela hrdě hlásím. To je ovšem v akademickém prostředí, ve kterém se oba pohybujeme, dost neobvyklé. V tom se většinou považuje za téměř samozřejmé být více či méně pravavicový. Asi je to tím, že obzvláště v mé generaci dokonce i vzdělaným lidem splývají po-

jmy jako levice či socialismus s tím, co jsme zde zažívali před rokem 1990. Tito lidé berou za samozřejmé, že před rokem 1989 tady byl nějaký autentický socialismus, který by tedy měli mít lidé, deklarující se jako „levicoví“, rádi.

Jenže tak tomu rozhodně nebylo. Tehdejší režim (asi s krátkou výjimkou v roce 1968) byl spíše karikaturou opravdového socialismu, ačkoli sám sebe označoval jako „reálný socialismus“. Bývalým komunistickým vládcům kladu za vinu kromě jiného to, že se jim podařilo důkladně zdiskreditovat legitimní levicové názory a témata, ale třeba i oslovení „soudruh“, které se teď používá spíše jako nadávka. Samozřejmě že dnešní praviváci (a většina médií) ze všech sil přizívají tu falešnou představu, že levice by nejraději obnovila ten předlistopadový, či snad dokonce stalinistický režim.

To, čemu jsme v dobách mého dospívání a mládí, tedy hlavně v 60. letech minulého století, tak říkali a vní-

mali jako společenský ideál, byl „skandinávský“ či „švédský“ socialismus. Tedy společenský systém, v němž jsou plně zaručeny všechny svobody včetně podnikání a zároveň v něm neexistují propastné sociální rozdíly. Aby něco takového mohlo fungovat, je samozřejmě potřeba vysoké míry přerozdělování a výrazně progresivního zdanění příjmů. Ačkoli dnes leckde čteme, že něco takového už v dnešní době globalizace není možné, vidíme, že i dnes skandinávské země ve všech žebříčcích životní úrovně, spokojenosti, vyspělosti, nízké míry korupce a ochrany životního prostředí zaujímají přední místa. Docela mě zlobí, že naše sociální demokracie se nikdy nevyšlovala v tom smyslu, že toto je její vzor, který by chtěla následovat.

Ježíš levičák

Nepřestává mě udivovat, že většina křesťanů, jmenovitě římských katolíků včetně většiny duchovenstva, se svý-

mi společensko-politickými názory řadí evidentně k pravici. Podle mého názoru je to velký paradox – evangelium je přece skoro až radikálně levicové, Ježíš naprosto evidentně stojí na straně chudých a utlačovaných.

Je zřejmé, že to je pozůstatek z dob, kdy církve (hlavně ta, ke které se hlásím, tedy katolická) byly po mnoho století úzce spojeny s vládnoucími feudálními režimy, silně a i oficiálně alespoň formálně oslavované proudy identifikující se s chudými a utlačovanými, jako morální vzory byli vyzvedáváni světcí, kteří se zřekli majetku a sloužili Bohu prostřednictvím služby chudým, nemocným a utla-

čovaným. Mimochodem, obdobný paradoxní rozpor vidím u mnohých (asi většiny) českých křesťanů ve vztahu k uprchlíkům.

Jako by úplně zapomněli na jednu z klíčových pasáží Matoušova evangelia: „... cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.“

Už vůbec nechápu, že většina českých katolíků, včetně církevní hierarchie, se v této věci evidentně neztotožňuje se stanovisky papeže Františka; nejraději by se zjevně vrátili do dob „vladařských“ papežů a biskupů jezdcích ve zlatých kočárech a chovajících se ve všech ohledech jako svěťští panovníci.

Naštěstí v civilizačně rozvinutějších západoevropských zemích je asi to procento „opravdových“ křesťanů podstatně vyšší než u nás, což skýtá určitou naději...

Autor působí v Ústavu molekulární genetiky Akademie věd České republiky